

STRATEGIC PERFORMANCE MANAGEMENT

การบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์

รศ.ดร. พรรรัตน์ แสงหาญ
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

การบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์
(Strategic Performance Management)

รองศาสตราจารย์ ดร. พรรรัตน์ แสงเดงหาญ

การบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ (Strategic Performance Management)

ผู้แต่ง รศ. ดร. พรรรัตน์ แสงหาญ

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2566

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

พรรรัตน์ แสงหาญ.

การบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ = Strategic Performance Management.--

ชลบุรี : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2566.

149 หน้า.

1. การบริหารองค์การ. I. ชื่อเรื่อง.

658

ISBN 978-616-603-368-7

แบบปก ปาฐาติ ผ่านพรหม

จัดทำโดย รองศาสตราจารย์ ดร. พรรรัตน์ แสงหาญ

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

pornrat@buu.ac.th

ราคา 200 บาท

คำนำ

ในภาวะที่โลกมีพลวัตการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การปรับตัว การอยู่รอด และการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรนับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่ามีผลต่อความสำเร็จขององค์กรก็คือทรัพยากรมนุษย์ หรือพนักงานที่ปฏิบัติงานในองค์กร ซึ่งผลการปฏิบัติงานพนักงานจะนำมาซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ดังนั้น หนังสือเล่มนี้จึงเน้นไปที่การบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและการอยู่รอดขององค์กร จากการรวบรวมองค์ความรู้และข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ ทั้งภาคทฤษฎี และการนำไปใช้ในการปฏิบัติ ซึ่งครอบคลุมหลักการและกระบวนการอย่างครบถ้วน

ทั้งนี้ ในการปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ 2 ผู้เขียนได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านที่ร่วมกันให้ความเห็นในการปรับปรุงแก้ไขหนังสือให้มีเนื้อหาที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านมากขึ้น โดยโครงสร้างของหนังสือเล่มนี้ เริ่มจากบทนำที่อธิบายภาพรวมของการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ จากนั้นเป็นการอธิบายถึงการบูรณาการเพื่อการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญเพื่อให้เข้าใจถึงที่มาและแนวคิดของเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ ยังได้มีการอธิบายถึงรายละเอียดของกระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์โดยแยกเป็นรายบท ตั้งแต่การวางแผนและกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงาน การพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน และการให้ข้อมูลป้อนกลับและการให้รางวัลตามผลการปฏิบัติงาน และมีบทส่งท้ายที่เสนอในเรื่องของบริบทที่จะสนับสนุนและปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์

ผู้เขียนขอขอบคุณนักวิชาการทุกท่านที่ได้นำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่การค้นคว้าและสืบค้นจนนำมาซึ่งการตกผลึกมาเป็นหนังสือเล่มนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้ จะสามารถให้ประโยชน์แก่นิสิต นักศึกษา นักบริหารทรัพยากรมนุษย์ และผู้สนใจโดยทั่วไป

รองศาสตราจารย์ ดร.พรัตน์ แสงเดงหาญ

พฤษภาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ.....	ค
สารบัญตาราง.....	จ
สารบัญภาพ.....	ฉ

บทที่

1 บทนำ

ความหมายและความสำคัญของการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	2
กระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	3
ประโยชน์ของการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	11
ความท้าทายและแนวโน้มของการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	13

2 การบูรณาการเพื่อการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์

การบริหารเชิงกลยุทธ์.....	15
กลยุทธ์ด้านทรัพยากรมนุษย์.....	17
การบูรณาการในการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	21
ความท้าทายและแนวโน้มของการบูรณาการเพื่อการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	25

3 การวางแผนและกำหนดเป้าหมายเพื่อการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์

ความหมายและความสำคัญของการวางแผนเพื่อการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	27
การกำหนดเป้าหมายเพื่อการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	30
การกำหนดตัวชี้วัดหลักของผลการปฏิบัติงาน.....	33
การจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงาน.....	40
ความท้าทายและแนวโน้มของการวางแผนและกำหนดเป้าหมายเพื่อการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	42

4 การพัฒนาศักยภาพพนักงานเพื่อให้ผลงานตามเป้าหมายองค์กร

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.....	45
ระบบสมรรถนะเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงาน.....	47
การพัฒนาศักยภาพด้วยวิธีการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง.....	57
ความท้าทายและแนวโน้มของการพัฒนาศักยภาพพนักงาน.....	69

5	หลักการและแนวคิดของการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน	
	ความหมายและความสำคัญของการติดตามผลการปฏิบัติงานของพนักงาน.....	72
	ความหมายและความสำคัญของการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงาน.....	76
	ความท้าทายและแนวโน้มของการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน.....	79
6	วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน	
	วิธียึดคุณลักษณะของบุคคลเป็นหลัก.....	85
	วิธีการที่ยึดพฤติกรรมในการปฏิบัติงานเป็นหลัก.....	89
	วิธียึดผลสำเร็จของงานหรือวัตถุประสงค์เป็นหลัก.....	91
	วิธีการประเมินแบบผสมผสาน.....	94
	ความท้าทายและแนวโน้มของวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน.....	96
7	การให้ข้อมูลป้อนกลับและการให้รางวัลตามผลการปฏิบัติงาน	
	ความหมายและความสำคัญของการให้ข้อมูลป้อนกลับ.....	99
	วิธีการให้ข้อมูลป้อนกลับ.....	101
	ความหมายและความสำคัญของการให้รางวัลตามผลการปฏิบัติงาน.....	110
	ความท้าทายและแนวโน้มของการให้ข้อมูลป้อนกลับและการให้รางวัลตาม ผลการปฏิบัติงาน.....	115
8	บริบทสนับสนุนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์	
	จริยธรรมในการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	117
	การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	119
	ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	122
	เอกสารอ้างอิง.....	126
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก 1.....	132
	ภาคผนวก 2.....	133
	ภาคผนวก 3.....	134
	ภาคผนวก 4.....	136
	ภาคผนวก 5.....	137
	ภาคผนวก 6.....	138
	ประวัติผู้เขียน.....	143

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1-1 ความแตกต่างระหว่างการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์กับการประเมินผลงาน...	10
3-1 ตัวอย่างความแตกต่างระหว่างงานกับเป้าหมาย.....	32
3-2 ตัวอย่างประเภทของตัวชี้วัดตามระดับการเชื่อมโยงเป้าหมายในองค์การ.....	34
4-1 ตัวอย่างของสมรรถนะหลัก ด้านการบริการที่ดี.....	52
4-2 กระบวนการสอนงาน.....	60
4-3 ความแตกต่างระหว่างการสอนงานกับการเป็นพี่เลี้ยง.....	69
5-1 ตัวอย่างการวัดทุนมนุษย์ (Human Capital Measurement)	81
6-1 เปรียบเทียบวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบต่างๆ.....	84
6-2 การประเมินแบบผสมระหว่างผลสัมฤทธิ์กับสมรรถนะ.....	95
7-1 ตัวอย่างการจำแนกผลการปฏิบัติงานแบบบังคับให้มีกระจายตัวแบบโค้งปกติ.....	111
7-2 ตัวอย่างการจำแนกผลการปฏิบัติงานตามไควตา.....	112
7-3 ตัวอย่างการจำแนกผลการปฏิบัติงานตามไควตาตามสัดส่วน.....	112

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 กระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดของอาร์มสตรอง.....	4
1-2 ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดของอิกวินิส.....	5
1-3 กระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดของสำนักงาน ก.พ.....	6
1-4 การบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดของอาภรณ์ ภู่วิทยพันธ์.....	7
1-5 กระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	8
2-1 การเชื่อมโยงกลยุทธ์ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์กับกลยุทธ์องค์การ.....	18
2-2 การบูรณาการในการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	22
3-1 ขั้นตอนการวางแผนเพื่อการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	28
3-2 ความสอดคล้องของเป้าหมายในปฏิบัติงาน.....	31
3-3 การกำหนดเป้าหมายโดยใช้หลัก SMART.....	32
3-4 ความสอดคล้องของตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน.....	33
3-5 มุมมองหลัก 4 ด้านของหลักดัชนีสมดุล.....	37
3-6 การจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงาน.....	41
4-1 ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของบุคคล สมรรถนะ และผลงาน.....	48
4-2 การกำหนดสมรรถนะให้สอดคล้องกับเป้าหมายองค์การ.....	49
4-3 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล.....	53
4-4 แบบฟอร์มแผนพัฒนารายบุคคล.....	54
5-1 กระบวนการติดตามผลการปฏิบัติงาน.....	73
6-1 วิวัฒนาการของวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน.....	83
6-2 วิธีการบังคับให้มีการกระจาย.....	86
6-3 การประเมินแบบตรวจรายการ.....	87
6-4 การประเมินแบบบังคับให้เลือก.....	88
6-5 การบริหารตามวัตถุประสงค์.....	91
6-6 การประเมินแบบ 360 องศา.....	95
7-1 ตัวแบบข้อมูลป้อนกลับ.....	100
7-2 คำถามสำหรับการทบทวนหลังปฏิบัติงาน.....	104
8-1 วัตถุประสงค์ของการใช้เทคโนโลยีในการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	121
8-2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์.....	138

บทที่ 1

บทนำ

ในยุคเศรษฐกิจที่เน้นการแข่งขันที่องค์ความรู้ (Knowledge Economy) เช่นในปัจจุบัน องค์การต้องเผชิญกับสถานการณ์การแข่งขันที่รุนแรง ทำให้องค์การได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น เพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์เพิ่มมูลค่า (Value Added) และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage) ให้กับองค์การ จากความสำคัญดังกล่าว ส่งผลให้บทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานจัดการทรัพยากรมนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นลักษณะบทบาทเชิงรุกมากขึ้น (Ulrich, 1998)

บทบาทใหม่ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ตามแนวคิดของ อุลริคและบร็อกแบงค์ (Ulrich and Brockbank, 2005) และ โน, โฮลเลนเบค, เจอร์ฮาร์ด และไรต์ (Noe, Hollenbeck, Gerhart and Wright, 2006) ประกอบด้วยบทบาทที่สำคัญ 4 บทบาท ดังนี้

1. การจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ (Management of Strategic Human Resource) หรือ หุ่นส่วนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Partner) เป็นบทบาทสำคัญในการร่วมคิด ร่วมวางแผนการตัดสินใจในการจัดการระดับสูงขององค์การ มีบทบาทในการเป็นผู้เชี่ยวชาญในธุรกิจ เป็นนักวางแผนทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ขององค์การ

2. การจัดการโครงสร้างพื้นฐานขององค์การ (Management of Firm Infrastructure) หรือการเป็นผู้เชี่ยวชาญในหน้าที่ (Functional Expert) เป็นการดำเนินงานที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการออกแบบระบบการจัดการทรัพยากรมนุษย์ กระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และวิธีการปฏิบัติงานด้านทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ

3. การจัดการการอุทิศตนของพนักงาน (Management of Employee Contribution) หรือการเป็นผู้สนับสนุนพนักงาน (Employee Advocate) เป็นบทบาทในการจัดการให้พนักงานขององค์การเกิดความผูกพัน อุทิศตน และทุ่มเททำงานให้ประสบผลสำเร็จ ให้เป็นไปในทิศทางที่องค์การต้องการ

4. การจัดการการเปลี่ยนแปลง (Management of Transformation and Change) หรือ ตัวแทนการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) เป็นบทบาทที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขององค์การ ซึ่งอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับวิธีการทำงาน ผลการปฏิบัติงานหรือวัฒนธรรมขององค์การก็ได้

ด้วยบทบาทที่เปลี่ยนไป ทำให้ผู้ปฏิบัติงานด้านทรัพยากรมนุษย์จะต้องมีความเข้าใจในการบริหารเชิงกลยุทธ์มากขึ้น ทั้งในเรื่องของกลยุทธ์ขององค์การ ปัจจัยที่จะทำให้องค์การมีความสามารถในการแข่งขัน และการบริหารการเปลี่ยนแปลงองค์การภายใต้บริบท และสภาพแวดล้อมของการแข่งขันที่เกิดขึ้น

ในบทนี้จะกล่าวถึงความหมายและความสำคัญของการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ กระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ ประโยชน์ของการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ ความท้าทายและแนวโน้มของการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ ก่อนจะลงไปอธิบายรายละเอียดถึงขั้นตอนและประเด็นสำคัญของการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ในบทต่อไป

ความหมายและความสำคัญของการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์

เพื่อให้เข้าใจถึงการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์มากยิ่งขึ้น ขออธิบายถึงภาพรวมของการจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ก่อน โดยนักวิชาการด้านทรัพยากรมนุษย์หลายท่านได้นิยามและให้ความหมายของการจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ในแง่มุมต่าง เช่น เดสเลอร์ (Dessler, 2006) ให้ความสำคัญถึงการเชื่อมโยงการจัดการทรัพยากรมนุษย์กับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางกลยุทธ์ เพื่อที่จะปรับปรุงผลการปฏิบัติงานขององค์กร ส่วน โน, โฮลเลนเบค, เจอร์ฮาร์ทและไรต์ (Noe Hollenbeck, Gerhart and Wright, 2006) เน้นถึงแบบแผนของกิจกรรมและการใช้ประโยชน์ด้านทรัพยากรมนุษย์ที่ได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ที่มุ่งหวังจะทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในขณะที่ มิลเลอร์ (Miller, 1989) ได้กล่าวว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์เป็นการตัดสินใจและการดำเนินการซึ่งเกี่ยวข้องกับพนักงานทุกระดับในองค์กร และมีผลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน

จากที่กล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ เป็นการเชื่อมโยงการจัดการทรัพยากรมนุษย์เข้ากับเป้าหมายและวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์เพื่อความสำเร็จขององค์กร เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์ที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร และช่วยให้องค์กรมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน

สำหรับความหมายของการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์นั้น นักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายไปในทิศทางเดียวกัน แต่อาจมีประเด็นรายละเอียดที่แตกต่างกันไปบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมองการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ในองค์กรรวมที่เป็นระบบ ดังเช่น สุกัญญา รัตมิตร์มโชติ (2553) กล่าวว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์เป็นระบบที่ประกอบด้วยกระบวนการต่างๆ ตั้งแต่การกำหนดการวัดผลงาน (Measuring) การประเมิน (Evaluating) การปรับปรุง (Improving) และการให้รางวัล (Rewarding) ตามผลการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ที่ดีจะต้องช่วยขับเคลื่อนเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ขององค์กร ในขณะที่ ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล (2551) เน้นว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์เป็นการบริหารเชิงบูรณาการด้วยการเชื่อมโยงกระบวนการวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล การปรับปรุงแก้ไขและการทบทวนผลการปฏิบัติงานทั่วทั้งองค์กรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่องค์กรมุ่งมันต้องการ เช่นเดียวกันกับ อาภรณ์ ภูววิทยพันธ์ (2553) ที่เห็นว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ตลอดทั้งปี โดยมีผู้บังคับบัญชาและพนักงานร่วมกันรับผิดชอบบริหารผลงานของตัวบุคคลของหน่วยงานให้ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นไปตามเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่องค์กรต้องการ

อย่างไรก็ดี นักวิชาการบางส่วนให้ความสำคัญกับการสื่อสารในกระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ ดังเช่น บาคอล (Bacal, 2012) ที่กล่าวว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง ระหว่างพนักงานกับผู้บังคับบัญชาโดยตรง ในเรื่องการกำหนดความคาดหวังที่และทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ต้องทำของพนักงานอย่างชัดเจน เช่นเดียวกันกับ ชูศักดิ์ เจนประโคน (2552) และ ชูชัย สมธิไกร (2552) ที่ได้เน้นถึงกระบวนการสื่อสารสองทางระหว่างผู้บังคับบัญชากับพนักงานอย่างเป็นระบบ โดยมีกรอบและข้อตกลงที่เกี่ยวกับงาน การกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ไปขัดขวางการทำงาน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น

เมื่อผนวกรวมความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์เป็นระบบ การจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการที่จะทำให้องค์การบรรลุผลสำเร็จและมีความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการเชื่อมโยงกิจกรรมการจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและกลยุทธ์องค์กร ตั้งแต่ การวางแผนและกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงาน การสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพ การประเมินผลและติดตาม ผลการปฏิบัติงาน การให้ข้อมูลป้อนกลับและการให้รางวัลตามผลการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ ผ่านการสื่อสารระหว่างผู้บังคับบัญชากับพนักงาน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการปรับปรุงและพัฒนาผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

สำหรับความสำคัญของการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ นักวิชาการหลายท่านมีมุมมองและ ทศนะไปในทิศทางเดียวกัน เช่น อารังค์กี คองคาสส์ (2547) เห็นว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์มี ส่วนสำคัญในการทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ส่วนอากรณ ภูวพิณธ์ (2553) กล่าวว่า การบริหาร ผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ เป็นเสมือนกลไกที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงของผลงานของพนักงานไปยังผลงานของ หัวหน้างานหรือทีมงาน และผลงานขององค์กรอย่างมีทิศทางหรือเป้าหมายเดียวกัน เช่นเดียวกันกับ สุกัญญา รัชมิธรรมโชติ (2553) ที่ชี้ให้เห็นว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อการดำเนิน กลยุทธ์ขององค์กร เพราะการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ จะทำให้พนักงานแต่ละคนรู้ความคาดหวังที่ องค์กรมีต่อตน เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามความคาดหวังดังกล่าว ส่วน ฮอลล์ (Hall, 2553) กล่าวว่า การบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ผู้ถือหุ้นได้เห็น ผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นเพราะผลงานที่ดี มีคุณภาพ มุ่งไปสู่เป้าหมายที่สำคัญขององค์กร ผู้บังคับบัญชาเองจะ ประสบความสำเร็จในการทำงานของตน เนื่องจากมีพนักงานที่ทำงานได้ดี และพนักงานรู้สึกมีความมั่นคงในหน้าที่ การงานมากขึ้น มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และได้รับค่าตอบแทนสูงขึ้นอันเนื่องมาจากผลงานที่ทำ

สรุปได้ว่า การบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์เป็นการจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงบูรณาการที่ เชื่อมโยงให้ผลการปฏิบัติงานของพนักงาน หน่วยงาน และองค์กรเป็นไปในทิศทางหรือเป้าหมายเดียวกัน ส่งผล ให้องค์กรสามารถทำงานบรรลุผลสำเร็จและได้เปรียบในการแข่งขัน โดยพนักงานจะเข้าใจถึงผลการปฏิบัติงานที่ องค์กรคาดหวังจากตน เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของหน่วยงานและองค์กรในที่สุด

กระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์

เมื่อกล่าวถึงกระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ พบว่ามีหลายแนวคิดที่อธิบายไว้ใน ลักษณะใกล้เคียงกัน เพียงแต่มีรายละเอียดที่แตกต่างกันไปบ้าง ดังเช่น บาคอล (Bacal, 2012) กล่าวถึงการ บริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ ว่าเป็นกระบวนการสื่อสารระหว่างพนักงานกับผู้บังคับบัญชาอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันถึงผลการปฏิบัติงานที่คาดหวัง รวมถึงวิธีการปรับปรุงและวิธีการวัดผลการปฏิบัติงาน ใน ประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

1. หน้าที่ความรับผิดชอบสำคัญที่ได้รับมอบหมาย
2. ความสำคัญของงานที่พนักงานรับผิดชอบว่าจะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรอย่างไร
3. มาตรฐานหรือเป้าหมายการทำงานที่คาดหวังจากพนักงาน

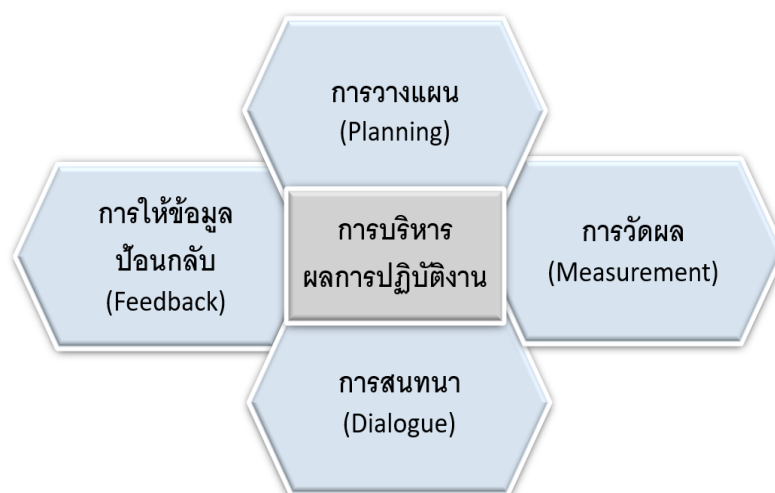
4. ข้อตกลงร่วมกันระหว่างพนักงานกับผู้บังคับบัญชาถึงผลการปฏิบัติงาน รวมถึงการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่พนักงาน

5. วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน

6. ปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานและแนวทางการแก้ไข

สำหรับ The Harvard Business School ได้เสนอมุมมองการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ว่าเป็นระบบที่เริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานในตอนต้นปี การติดตามผลการปฏิบัติงานและการให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งสามารถทำได้ตลอดทั้งปี จากนั้นเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานในรอบสิ้นปี และการให้รางวัลรวมถึงการพัฒนาศักยภาพพนักงาน (Harvard Business Essentials, 2006)

ทั้งนี้ อาร์มสตรอง (Armstrong, 2006) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ว่าเริ่มต้นจากการวางแผนการปฏิบัติงานของพนักงาน หลังจากพนักงานได้ปฏิบัติงานแล้วจึงทำการวัดผลการปฏิบัติงาน สิ่งสำคัญประการต่อมาคือการสื่อสารพูดคุยทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บังคับบัญชากับพนักงาน และสุดท้ายคือการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่พนักงาน ดังแสดงในภาพที่ 1-1

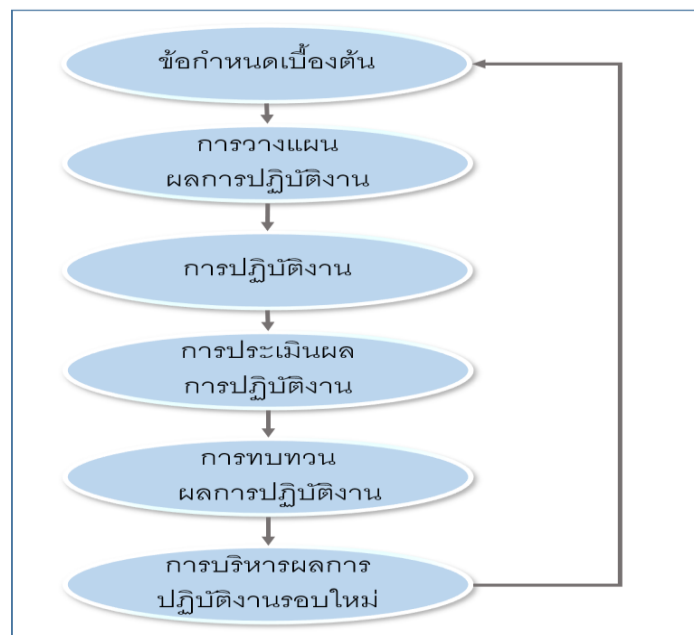
ภาพที่ 1-1 กระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดของอาร์มสตรอง

ที่มา: ดัดแปลงจาก อาร์มสตรอง (Armstrong, 2006)

อากุนิส (Aguinis, 2013) ได้อธิบายถึงกระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ว่ามีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน โดยในขั้นตอนแรก คือ การทำความเข้าใจกับข้อกำหนดเบื้องต้นร่วมกัน โดยมีข้อกำหนดสำคัญ 2 ประการ คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับพันธกิจและกลยุทธ์ขององค์กรว่ามีเป้าหมายและทิศทางอย่างไร และความเข้าใจถึงงานที่รับผิดชอบที่สามารถทำความเข้าใจได้จากวิเคราะห์งาน ขั้นตอนที่ 2 คือ การวางแผนผลการปฏิบัติงาน โดยทั่วไปผู้บังคับบัญชาและพนักงานจะทำการหารือและตกลงร่วมกันว่าเป้าหมายของงานที่ต้องทำให้สำเร็จคืออะไร และมีวิธีการอย่างไรในการที่จะดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยข้อตกลงร่วมจะออกมาในรูปของผลลัพธ์ที่ต้องการ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ และแผนพัฒนาพนักงาน ขั้นตอนนี้บ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่พนักงานได้เข้ามา

มีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของกระบวนการ (Process Owner) ขั้นตอนที่ 3 เป็นช่วงการปฏิบัติงานของพนักงานและผู้บังคับบัญชา โดยพนักงานจะดำเนินงานตามเป้าหมาย หรือกับผู้บังคับบัญชา รับข้อมูลป้อนกลับและเรียนรู้งานกับผู้บังคับบัญชา และรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงาน ส่วนผู้บังคับบัญชาจะให้การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น สังเกตและคอยให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจูงใจและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่พนักงาน

จากนั้นจะเข้าสู่ขั้นตอนการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานซึ่งเป็นขั้นตอนที่ 4 ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีรายละเอียดมากโดยจะอธิบายในบทที่ 6 ต่อไป ขั้นตอนที่ 5 ตามแนวคิดนี้ คือ การทบทวนผลการปฏิบัติงาน เป็นขั้นตอนที่พนักงานกับผู้บังคับบัญชาจะหารือร่วมกันดูพิจารณาจากผลการประเมิน พนักงานจะได้รับข้อมูลป้อนกลับอย่างเป็นทางการจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บังคับบัญชาจำเป็นต้องมีทักษะในการให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์แก่พนักงาน และขั้นตอนท้ายที่สุด คือ การเริ่มกระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานในรอบปีต่อไป ด้วยการกลับไปเริ่มทำขั้นตอนที่ 1 ใหม่ การบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดนี้ ได้แสดงดังภาพที่ 1-2

ภาพที่ 1-2 ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดของอากุนิส

ที่มา: ดัดแปลงจาก อากุนิส (Aguinis, 2013)

ในระบบราชการไทย สำนักงาน ก.พ. (2562) อธิบายว่ากระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ดังแสดงในภาพที่ 1-3 และมีรายละเอียดดังนี้

1. การวางแผน

การวางแผนเป็นขั้นตอนในช่วงต้นรอบการประเมินที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ประเมินได้มีการมอบหมายงานให้แก่ผู้รับการประเมิน และร่วมกับผู้รับการประเมินวางแผนการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายผลการปฏิบัติงานร่วมกันในลักษณะตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของงานที่คาดหวังในรอบการประเมินนั้นๆ ทั้งนี้ สามารถปรับเปลี่ยนตามเป้าหมายและแผนงานของหน่วยงานหรือส่วนราชการได้ตามความจำเป็น

2. ขั้นตอนการติดตาม

การติดตามเป็นขั้นตอนในระหว่างรอบการประเมินที่ผู้บังคับบัญชาจะทำการติดตามความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน เพื่อการกำกับดูแลการทำงานให้ได้ตามเป้าหมาย ทำให้ทราบและแก้ไขปัญหาคือข้อขัดข้องต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน อันจะทำให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

3. ขั้นตอนการพัฒนา

การพัฒนาเป็นขั้นตอนที่เป็นผลที่ได้จากการติดตามผลการปฏิบัติงาน และเป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ให้กับผู้บังคับบัญชาว่างานที่ทำอยู่นั้นต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนาการทำงานอย่างไร และยังเป็นขั้นตอนที่สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสภาพการทำงานอีกด้วย

4. ขั้นตอนการประเมินผลการปฏิบัติงาน

การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนในช่วงสิ้นรอบการประเมิน เพื่อตรวจสอบความสำเร็จของงานอันเป็นผลมาจากการปฏิบัติงานของผู้รับการประเมินรายนั้นๆ ว่าผลการปฏิบัติงานในระหว่างรอบการประเมินเป็นไปตามผลสัมฤทธิ์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามตัวชี้วัดผลงานหลัก (KPIs) ที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นรอบการประเมินหรือไม่ เพียงใด ตามเกณฑ์มาตรฐานผลงานที่ผู้ประเมินและผู้รับการประเมินร่วมกันกำหนด

5. ขั้นตอนการให้สิ่งจูงใจ

การให้สิ่งจูงใจเป็นขั้นตอนที่นำผลการประเมินในขั้นตอนการประเมินผลการปฏิบัติงาน มาพิจารณาให้สิ่งตอบแทนแก่บุคคลที่ได้มีการทุ่มเทการทำงานและได้ผลงานที่ดีเกิดขึ้นแก่หน่วยงานหรือส่วนราชการ

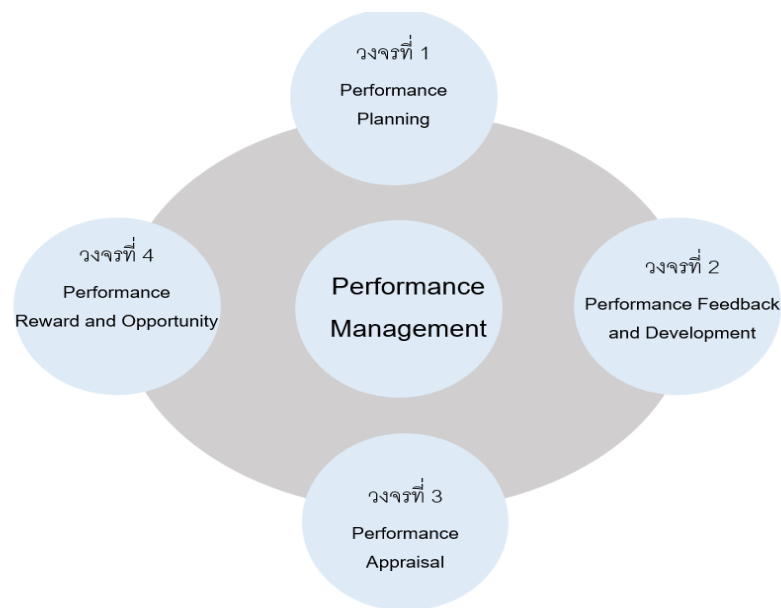

ภาพที่ 1-3 กระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดของสำนักงาน ก.พ.

ที่มา: ดัดแปลงจาก สำนักงาน ก.พ. (2562)

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2553) กล่าวว่าวงจรที่สำคัญในการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ ให้เกิดประสิทธิภาพโดยแบ่งเป็น 4 วงจรหลัก ตามหลัก Plan-Do-Check-Act (P-D-C-A) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนผลการปฏิบัติงาน (Performance Planning) ถือเป็นขั้นตอนแรกที่เป็นจุดเริ่มต้นของการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จตามที่ผู้บริหารขององค์กรและหน่วยงานต้องการ ซึ่งวงจรนี้เน้นไปที่กำหนดปัจจัยที่กำหนดการวัดผลการปฏิบัติงานให้พนักงานรับรู้ล่วงหน้าก่อนการประเมินผลการปฏิบัติงาน วงจรที่สอง คือ การให้ข้อมูล

ป้อนกลับและการพัฒนา (Performance Feedback and Development) ภายหลังจากการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่พนักงาน ผู้บังคับบัญชาควรช่วยเหลือพนักงานให้พัฒนาศักยภาพในการทำงานให้ดีขึ้น วงจรที่สาม คือ การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Appraisal) หมายถึง การตรวจสอบและประเมินผลงานอย่างเป็นทางการ โดยใช้แบบประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือในการบันทึกผลประเมินที่เป็นรูปธรรม วงจรที่สี่ คือ การให้รางวัลและโอกาส (Performance Reward and Opportunity) หมายถึง การสร้างโอกาสให้กับพนักงานจากการปรับปรุงและพัฒนาผลงานในช่วงเวลาถัดไปให้ดีขึ้นด้วยการประมวลผลจากผลงานที่เกิดขึ้นจริงเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือความสำเร็จของงานและพฤติกรรมที่คาดหวังและได้กำหนดขึ้นตั้งแต่ต้นปี ดังแสดงในภาพที่ 1-4

ภาพที่ 1-4 การบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดของอากรณ ภูววิทยพันธ์
ที่มา: ดัดแปลงจาก อากรณ ภูววิทยพันธ์ (2553)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่าส่วนใหญ่การดำเนินงานเพื่อบริหารผลงานจะเริ่มจากการวางแผนและกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานให้กับพนักงาน การพัฒนาศักยภาพให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงานของพนักงาน รวมทั้งมีการให้ข้อมูลป้อนกลับและการให้รางวัลตามผลการปฏิบัติงาน (Armstrong, 2009; Bacal, 2012; Harvard Business Essentials, 2006; Spangenberg, 1994; สำนักงาน ก.พ., 2562; สมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย, 2556; อากรณ ภูววิทยพันธ์, 2553)

ดังนั้น จึงสามารถสรุปและนำขั้นตอนสำคัญ ของแต่ละแนวคิด มาจัดทำเป็นกรอบแนวคิดของหนังสือเล่มนี้ ดังแสดงรายละเอียดในภาพที่ 1-5 ที่แสดงให้เห็นว่ากระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ ที่เป็นการดำเนินงานภายใต้กรอบของการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งถ่ายทอดลงมาเป็นการจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ที่มีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้ กระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ เป็นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องกัน โดยเริ่มจากการวางแผนและกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานของพนักงาน การพัฒนา